ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

10. listopadu 2005 *

Ve věci C-197/04,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES, podaná dne 30. dubna 2004,

Komise Evropských společenství, zastoupená K. Grossem, jako zmocněncem, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Spolkové republice Německo, zastoupené C.-D. Quassowskim, A. Tiemann a U. Forsthoffem, jako zmocněnci,

žalované,

* Jednací jazyk: němčina.

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, K. Lenaerts, E. Juhász, M. Ilešič a E. Levits (zpravodaj), soudci,

generální advokát: F. G. Jacobs,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. května 2005,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 14. července 2005,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Spolková republika Německo tím, že uplatňovala daňovou sazbu pro jemně řezaný tabák určený pro vlastnoručně ubalené cigarety na tabákové smotky prodávané pod názvem „West Single Packs", nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice Rady 95/59/ES ze dne 27. listopadu 1995 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků (Úř. věst. L 291,

s. 40, Zvl. vyd. 09/01, s. 283), a článek 2 prvního pododstavce směrnice Rady 92/79/EHS ze dne 19. října 1992 o sbližování daní z cigaret (Úř. věst. L 316, s. 8; Zvl. vyd. 03/13, s. 202).

Právní rámec

Právní úprava Společenství

2 Podle čtrnáctého bodu odůvodnění směrnice 95/59 „tabákové smotky, které lze po prosté ruční manipulaci kouřit v daném stavu, je pro účely jednotného zdanění těchto výrobků třeba rovněž považovat za cigarety".

3 Na základě čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59 se za cigarety považují „tabákové smotky, které se jednoduchým neprůmyslovým postupem vkládají do dutinek z cigaretového papíru".

4 Článek 4 odst. 1 druhý pododstavec směrnice 95/59, ve znění směrnice Rady 1999/81/ES ze dne 29. července 1999 (Úř. věst. L 211, s. 47; Zvl. vyd. 09/01, s. 326) stanoví, že „[d]o 31. prosince 2001 je Spolková republika Německo oprávněna zdaňovat tabákové smotky podle písmene b) spotřební daní, jejíž sazba nebo pevná částka je nejméně rovna sazbě nebo pevné částce daně uplatňované na jemně řezaný tabák k ruční výrobě cigaret".

5 Směrnice Rady 92/79 a 92/80 EHS ze dne 19. října 1992 o sbližování daní z jiných tabákových výrobků než cigaret (Úř. věst. L 316, s. 10; Zvl. vyd. 03/13, s. 202 a s. 204) stanoví minimální sazbu spotřební daně z cigaret a tabáku. Podle těchto dvou směrnic je minimální spotřební daň z jemně řezaného tabáku podstatně nižší nežli spotřební daň z cigaret.

Vnitrostátní právní úprava

6 Článek 2 odst. 2 bod 2 zákona o dani z tabáku (Tabaksteuergesetz) v podstatě shodnými výrazy provádí čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59.

7 Článek 4 odst. 1 body 1 a 3 tohoto zákona stanoví sazby spotřební daně z cigaret a jemně řezaného tabáku. Tyto sazby jsou v souladu s minimálními sazbami stanovenými právními předpisy Společenství.

8 Ze spisu vyplývá, že se ve Spolkové republice Německo nejnižší sazba, odpovídající jemně řezanému tabáku k ruční výrobě cigaret, uplatňuje na „West Single Packs".

Postup před zahájením soudního řízení

9 Výzvou dopisem ze dne 18. října 2002 Komise oznámila Spolkové republice Německo, že má za to, že posledně uvedená porušuje ustanovení směrnic 95/59

a 92/79 tím, že zdaňuje výrobek „West Single Packs" sazbou spotřební daně použitelnou na jemně řezaný tabák. Podle Komise měl být tento výrobek zdaňován sazbou použitelnou na cigarety.

10 Ve své odpovědi ze dne 18. prosince 2002 německá vláda zpochybnila vytýkanou skutečnost formulovanou Komisí. Dopisem ze dne 11. července 2003 jí tedy Komise zaslala odůvodněné stanovisko vyzývající ji k přijetí nezbytných opatření k ukončení tohoto porušování ve lhůtě dvou měsíců od oznámení tohoto stanoviska.

11 Ve sdělení ze dne 4. září 2003 německá vláda Komisi odpověděla, že trvá na svém postoji a že má nadále za to, že „West Single Packs" nejsou cigaretami.

12 Za těchto okolností se Komise rozhodla podat projednávanou žalobu.

K žalobě

Argumentace účastníků řízení

13 Pokud se jedná o výklad čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59, Komise zaprvé uplatňuje, že toto ustanovení rozlišuje mezi neprůmyslovým a průmyslovým

postupem. Přídavné jméno „jednoduchý" v této souvislosti slouží výlučně k upřesnění přídavného jména „neprůmyslový".

14 Zadruhé Komise tvrdí, že systematický rozbor směrnice 95/59 ukazuje, že jejím cílem je stanovit odlišné kategorie tabákových výrobků. Zdanění posledně uvedených závisí na jejich klasifikaci v jedné z těchto kategorií, takže nepřesnosti v klasifikaci uvedených výrobků mohou mít přímo za následek významné narušení hospodářské soutěže.

15 Aby se Komise vyhnula obtížím s klasifikací, navrhuje objektivní rozbor za účelem určení, zda výrobní postup představuje „jednoduchý neprůmyslový postup". Podle ní je v rámci tohoto rozboru objektivním kritériem, které by mělo být přijato, kritérium konečného výrobku, jehož forma je naprosto totožná s formou cigarety vyrobené zcela průmyslovým postupem, jak pokud jde o množství použitého tabáku, tak míru plnění nebo hustotu nacpání. Komise má za to, že v případě jemně řezaného tabáku závisí vzhled konečného výrobku z velké části na zručnosti spotřebitele, a v důsledku toho nemůže být srovnáván se vzhledem cigarety vyrobené průmyslovým postupem. Naproti tomu hotové smotky tabáku, které jsou díky zcela ručnímu, tedy „neprůmyslovému" postupu vkládány do hotové cigaretové dutinky, vedou ke konečnému výrobku do značné míry totožnému s cigaretou vyrobenou průmyslovým postupem.

16 Krom toho Komise připomíná, že cíl zkoumaného ustanovení směřuje, jak to ukazuje čtrnáctý bod odůvodnění směrnice 95/59, k zajištění jednotného zdanění cigaret. V důsledku toho by výrobce cigaret neměl být schopen vyhnout se vyššímu zdanění, které zatěžuje cigarety tím, že zcela jednoduše upustí od poslední fáze výroby a ponechá na spotřebiteli, aby sám zhotovil výrobek do značné míry totožný s cigaretou.

17 Komise navíc zdůrazňuje, že Spolková republika Německo byla podle čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce směrnice 95/59 oprávněna až do 31. prosince 2001 zdaňovat tabákové smotky podle písm. b) spotřební daní, jejíž sazba je nejméně rovna sazbě pro jemně řezaný tabák. Komise má za to, že se toto ustanovení obsahující odchylku týká zejména takových výrobků, jako jsou „West Single Packs". Odchylka v uvedeném ustanovení by přitom nebyla nutná, pokud by takové výrobky, jako jsou „West Single Packs", měly být považovány za jemně řezaný tabák, a nikoli za cigarety.

18 V tomto ohledu má Komise za to, že pojem „jednoduchý neprůmyslový postup" uvedený v čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59 má být vykládán široce. Za cigarety ve smyslu tohoto ustanovení tudíž musí být považovány všechny výrobky, do značné míry totožné s průmyslově vyrobenými cigaretami, které mohou být spotřebitelem zhotoveny z tabákových smotků a hotových cigaretových dutinek bez mnoha ručních manipulací.

19 Pokud jde o použití takto definovaného právního rámce na výrobek „West Single Packs", Komise odkazuje na mezinárodní zveřejnění týkající se patentování „West Single Packs" (zveřejněné v souladu se Smlouvou o patentové spolupráci, pod označením „balení jemně řezaného"). Podle tohoto zveřejnění se jedná o výrobek, který spotřebiteli nabízí možnost, aby si sám zcela jednoduše vyrobil cigaretu ve všech ohledech srovnatelnou s průmyslově vyrobenou cigaretou, na kterou se, krom toho, vztahuje daňového zvýhodnění jemně řezaného tabáku. V důsledku toho má Komise za to, že kritéria týkající se použití čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59 jsou v projednávané věci splněna a že takové dotyčné výrobky, jako jsou „West Single Packs", musí být klasifikovány v kategorii cigaret.

20 Německá vláda má za to, že kritéria použitá Komisí za účelem výkladu čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59 nesplňují v rozhodujících bodech požadavky objektivity a jednotného výkladu.

21 Německá vláda je nejprve toho názoru, že text ustanovení stanoví přídavným jménem „jednoduchý" dodatečné kritérium, které má vlastní význam, stejně jako přídavné jméno „neprůmyslový". Sledujíc logiku Komise, podle které přídavné jméno „jednoduchý" pouze upřesňuje přídavné jméno „neprůmyslový", je třeba se ptát, jak mají být klasifikovány „složité neprůmyslové postupy" a „jednoduché průmyslové postupy". Podle této vlády, v případě použití výkladu Komise, tyto dvě kategorie zůstávají vyloučeny z působnosti dotčeného ustanovení.

22 V tomto ohledu má uvedená vláda za to, že za účelem dosažení cíle směrnice 95/59, kterým je stanovení jasného vymezení mezi dvěma kategoriemi výrobků, je nezbytné použít následující dvě kritéria: postup musí být „jednoduchý" a musí mít „neprůmyslovou" povahu. Pokud by byla vzata v úvahu pouze „neprůmyslová povaha", vymezení vůči zdanění jemně řezaného tabáku by již nemohlo být odůvodněno. Toto kritérium by totiž spotřebiteli umožnilo, aby si sám vyrobil cigaretu neprůmyslovým způsobem, a uvedený konečný výrobek by v takovém případě byl rovněž cigaretou.

23 Pokud jde o vymezení těchto dvou kategorií výrobků na základě kritéria kvality konečného výrobku, německá vláda zdůrazňuje, že směrnice 95/59 zjevně nebere v úvahu takové kritérium, nýbrž „výrobní postup", který je nezbytný pro získání tohoto konečného výrobku.

24 Definujíc tak právní rámec použitelný na výrobek „West Single Packs", má německá vláda jednak za to, že zhotovení cigarety z „West Single Packs" vyžaduje několik postupných fází vyžadujících přesné a zkušené zacházení. Odkazuje zejména na skutečnost, že osoby, které se účastnily testů, měly za to, že použití „West Single Packs" bylo složité, málo praktické a vyžadovalo značnou průpravu, což nepodporuje jeho kvalifikaci jako „jednoduchého".

25 Krom toho tato vláda uplatňuje, že dokumentace týkající se patentu „West Single Packs" neumožňuje posoudit prvek „jednoduchého neprůmyslového postupu", jelikož má za cíl podporu novosti výrobku.

Závěry Soudního dvora

26 Existence nesplnění povinnosti tvrzeného Komisí je podmíněna zjištěním, že se na výrobek „West Single Packs" vztahuje definice „cigarety" na základě čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59.

27 V tomto ohledu je třeba uvést, stejně jako uvedl generální advokát v bodě 27 svého stanoviska, že ze znění jednotlivých částí směrnice 95/59 ve vzájemném spojení, zejména článků 4 až 6, jakož i z jejího čtrnáctého bodu odůvodnění vyplývá, že zákonodárce Společenství zamýšlel stanovit jasný rozdíl mezi jednak „smotky" vyráběnými z tabáku, které jsou považovány za cigarety, a jednak tabákem „určeným k ruční výrobě cigaret". Je tak stanoven jasný rozdíl mezi tabákem již zpracovaným výrobcem, do jednotky mající formu a velikost cigarety, a sypaným tabákem, který musí být do této formy vytvarován kuřákem.

28 Toto zjištění je posíleno vývojem právních předpisů v oblasti jiných daní než daní z obratu ovlivňujících spotřebu tabákových výrobků. Směrnicí Rady 92/78/EHS ze dne 19. října 1992, kterou se mění směrnice 72/464/EHS a 79/32/EHS o daních jiných než daních z obratu ovlivňujících spotřebu tabákových výrobků (Úř. věst. L 316, s. 5), totiž zákonodárce Společenství rozšířil definici „cigarety" tím, že k ní připojil zejména „tabákové smotky, které se jednoduchým neprůmyslovým způsobem vkládají do dutinek z cigaretového papíru".

29 V projednávané věci není zpochybňováno, že se výrobek „West Single Packs" skládá z tabákových smotků ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59.

30 Je třeba ještě ověřit, zda tento výrobek odpovídá tabákovým smotkům, „které se jednoduchým neprůmyslovým způsobem vkládají do dutinek z cigaretového papíru" ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59, ustanovení, které Komise uvádí ve své žalobě.

31 V tomto ohledu, jak uvádí generální advokát v bodě 25 svého stanoviska a jak to bylo potvrzeno názornou ukázkou předvedenou při jednání zmocněncem Komise, zhotovení cigarety z vyrobených složek „West Single Packs" předpokládá snadný neprůmyslový postup spočívající v pouhém vložení uvedené složky v hliníkovém obalu do dutinky z cigaretového papíru, poté v odstranění tohoto obalu, a ponechání tak tabáku uvnitř dutinky.

32 Z toho vyplývá, že dotčené tabákové smotky jsou vkládány do dutinek z tabákového papíru jednoduchým neprůmyslovým postupem. Všechna kritéria stanovená v čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59 jsou tak splněna.

33 Je tedy namístě určit, že Spolková republika Německo tím, že uplatňovala daňovou sazbu pro jemně řezaný tabák pro vlastnoručně ubalené cigarety na „West Single Packs", nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 95/59 a čl. 2 prvního pododstavce směrnice 92/79.

K nákladům řízení

34 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise náhradu nákladů řízení od Spolkové republiky Německo požadovala a Spolková republika Německo neměla ve věci úspěch, je namístě posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) **Spolková republika Německo tím, že uplatňovala daňovou sazbu pro jemně řezaný tabák pro vlastnoručně ubalené cigarety na tabákové smotky prodávané pod názvem „West Single Packs", nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice Rady 95/59/ES ze dne 27. listopadu 1995 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují**

spotřebu tabákových výrobků, a článku 2 prvního pododstavce směrnice Rady 92/79/EHS ze dne 19. října 1992 o sbližování daní z cigaret.

2) Spolkové republice Německo se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.